

Aleksandra Kruk

Instytut Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego
ORCID 0000-0002-7545-941X

Koordinator ds. współpracy polsko-niemieckiej – działalność Dietmara Woidkego

Funkcja koordynatora ds. polsko-niemieckiej współpracy społecznej i przygranicznej została wyodrębniona w niemieckim urzędzie spraw zagranicznych w 2004 roku i wiązała się z wejściem Polski do Unii Europejskiej. Inicjatywę wyłonienia tej funkcji przypisuje się socjaldemokracji Mathiasowi Platzeckowi, ówczesnemu premierowi Brandenburgii¹. W niemieckim urzędzie spraw zagranicznych koordynatorzy są powoływani, by zajmować się obszarami polityki zagranicznej, które zostały uznane za wymagające szczególnych działań, i często obok określenia koordynator funkcjonuje też termin pełnomocnik. W internacjologii, ale także polityce wewnętrznej zadania koordynacyjne są analizowane, by uchwycić ich istotę i specyficzne cechy. Robert K. Tabaszewski zaznaczył, że rozumienie roli koordynacji ma źródło w łacinie, gdzie *co-ordinatio* oznacza uzgadnianie, natomiast jej zastosowanie wykorzystano m.in. w prakseologii oraz politologii². Renata Włoch zwróciła uwagę, że „funkcja koordynacyjna obejmuje dążenia zmierzające do nadania spójności i aktywności państwa na arenie międzynarodowej”³. Jan Borkowski zauważył: „koordynacja to proces sformalizowany i uregulowany konstytucyjnymi normami prawnymi, ustawami bądź aktami niższego rzędu i obowiązujący wszystkie strony uczestniczące w kształtowaniu polityki w danej

¹ Woidke zu Antrittsbesuch in Warschau, „Lautsitzer Rundschau“, 24 lutego 2014.

² R.K. Tabaszewski, *System koordynacji polityk Unii Europejskiej. Studium polityczno-prawne*, „Zeszyty Naukowe FDM” 2012, nr 1.

³ R. Włoch, *Funkcje polityki zagranicznej państwa*, w: R. Zięba, *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004, s. 132.

dziedzinie. Pełna koordynacja powinna obejmować przy tym wszystkie fazy takiej polityki, a więc programowanie, proces decyzyjny, realizację i jej kontrolę⁴. Istotne jest też spostrzeżenie badacza: „Funkcjonowanie organu odpowiedzialnego za koordynację działań innych organów, które posiadają własne, określone ustawowo kompetencje w dziedzinie polityk sektorowych, wywołuje obawy, a czasem realne przypadki naruszania kompetencji własnych, co powoduje niechęć wobec poddawania się mechanizmowi koordynacji⁵”.

W opracowaniu służb naukowych Bundestagu stwierdzono, że nie ma prawnej definicji terminu pełnomocnik. Istnieje potrzeba określenia ich statusu, który jest specyficzny, odmienny od prawnych uregulowań dotyczących pełnomocników wyodrębnionych na mocy Ustawy zasadniczej (np. w art. 45b pełnomocnik ds. sił zbrojnych), pełnomocników działających przy parlamencie lub pełnomocników działających w poszczególnych resortach według hierarchicznego przypisania funkcji, np. pełnomocnika ds. równouprawnienia czy zwalczania korupcji⁶. Natomiast współpracę z koordynatorami rządu, koordynatorami federalnymi oraz koordynatorami i koordynatorkami rządu federalnego określa art. 21 Wspólnego Regulaminu (*Gemeinsame Geschäftsordnung, GGO*). Jest to dosyć ogólne stwierdzenie, że pełnomocnicy zostają wcześniej poinformowani o swoich zadaniach oraz przekazują ministerstwu informacje związane z wykonywanymi obowiązkami. Natomiast precyzyjnego określenia funkcji pełnomocników brakuje⁷. W przypadku urzędu spraw zagranicznych wyodrębniono ośmiu pełnomocników. Ich status i obowiązki są zróżnicowane, wynikają z prawnego umocowania stanowiącego podstawę powołania. Pełnomocnika rządu ds. rozbrojenia i kontroli zbrojeń powołuje się na czas nieokreślony na mocy decyzji rządu (*Kabinetbeschluss*, 14 lipca 1965). Pełnomocnik ds. współpracy francusko-niemieckiej jest powoływany na mocy decyzji rządu oraz umowy międzynarodowej (Traktat elizejski z 1963 roku) na czas trwania kadencji Bundestagu. Pełnomocnik ds. praw człowieka i pomocy humanitarnej jest powoływany na mocy decyzji rządu na czas trwania kadencji Bundestagu (*Kabinetbeschluss* 24 lutego 2016). Koordynator ds. międzyspołecznej współpracy z Rosją, Azją Centralną oraz państwami Partnerstwa Wschodniego jest powoływany przez rząd na czas kadencji Bundestagu (*Kabinetbeschluss*, 29 stycznia 2014). Pełnomocnik ds. niemiecko-amerykańskiej współpracy międzyspołecznej, kulturalnej i związanej z polityką informacyjną jest powoływany przez rząd na czas nieokreślony (*Kabinetbeschluss* 30 kwietnia 2014). Specjalny pełnomocnik rządu ds. Afganistanu i Pakistanu jest powoływany przez gabinet (*Kabinetbeschluss* 15 lipca 2015), podobnie jak specjalny pełnomocnik ds. przewodniczenia Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy

⁴ J. Borkowski, *Koordinacja polskiej polityki integracji europejskiej*, „Studia Europejskie” 1998, nr 2, s. 12.

⁵ Ibidem.

⁶ P. Robbe, Bundesbeauftragte und Beauftragte der Bundesregierung. Aktualisierung des Infobriefs „Bundesbeauftragte und Beauftragte der Bundesregierung” (WD 3 – 367/08). Stan z 6 grudnia 2010 roku.

⁷ Art. 21 Gemeinsame Geschäftsordnung der Bundesministerien, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Veroeffentlichungen/ggo.pdf?__blob=publicationFile (dostęp: 15 września 2017).

w Europie (*Kabinetbeschluss* 11 grudnia 2014)⁸. Natomiast pełnomocnika ds. międzysołecznej i przygranicznej współpracy z Polską powołuje się na czas kadencji Bundestagu. Podlega on ministrowi spraw zagranicznych. Cornelia Pieper była powołana rozporządzeniem urzędu spraw zagranicznych, natomiast dr Dietmar Woidke decyzją rządu (*Kabinetbeschluss*, 29 stycznia 2014)⁹.

Dietmar Woidke przejął obowiązki po Corneliu Pieper. Należało do nich pielęgnowanie kontaktów międzyspółecznych oraz dbanie o wizerunek państwa partnerskiego i relacji polsko-niemieckich w mediach (*public diplomacy*¹⁰). Jego funkcja przewiduje także koordynowanie prac Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, której podlegają cztery Komitety (ds. Współpracy Międzyregionalnej, ds. Współpracy Przygranicznej, ds. Gospodarki Przestrzennej oraz Komitet ds. Edukacji), odpowiadające za stan współpracy polsko-niemieckiej. Gesine Schwan i Cornelia Pieper – poprzedniczki Woidkego – były koordynatorkami, gdy zapoczątkowane po zjednoczeniu Niemiec kontakty z Polską, oparte na traktacie granicznym z 1990 roku oraz na Traktacie o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 1991 roku, przyniosły pozytywny rezultat w postaci wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Zamiar zwiększenia kontaktów i rozwoju współpracy został osiągnięty. Drogowskazem dla działalności Woidkego było m. in. „Wspólne Oświadczenie Okrągłego Stołu w sprawie wspierania obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech oraz niemieckiej mniejszości w Polsce” z 12 czerwca 2011 roku. Raporty dotyczące rezultatów współpracy były publikowane w komunikatach, deklaracjach, zaleceniach i protokołach na temat realizacji polsko-niemieckiego „Programu Współpracy”, które powstawały w ramach konsultacji międzyrządowych. Schwan i Pieper koordynowały i inicjowały działania prowadzące do porozumienia, pojednania i zbliżenia między polskim i niemieckim społeczeństwem, a także zwiększenia aktywności na pograniczu polsko-niemieckim. Obie cieszyły się poparciem wśród polskich elit politycznych. Gesine Schwan popierali Adam Daniel Rotfeld, Władysław Bartoszewski czy Romana Kuźniar, Cornelię Pieper – Marek Prawda. Koordynatorki podejmowały się roli mediatora w tak trudnych kwestiach, jak polityka historyczna, np. upamiętnianie wysiedlonych po wojnie z Polski Niemców. Schwan, jako była rektor Uniwersytetu Viadrina, rozumiała znaczenie edukacji w kształtowaniu postaw otwartości oraz przełamywaniu stereotypów¹¹.

⁸ W. Richter, *Deutscher OSZE-Vorsitz 2016. Strategische Herausforderungen*, „SWP-Aktuell”. 7. Februar 2016.

⁹ Liste der Beauftragten der Bundesregierung, der Bundesbeauftragten sowie der Koordinatoren / Koordinatorinnen der Bundesregierung nach § 21 Abs. 3 Gemeinsame Geschäftsordnung der Bundesministerien (GGO)file:///C:/Users/Ola/Downloads/beauftragte-der-bundesregierung.pdf (dostęp: 15 września 2017).

¹⁰ Beata Ociepka przywołała definicję *public diplomacy*, którą stosował Daniel Ostrowski: „całość działań państwowych aktorów działających w sferze publicznej i służących wzmocnieniu miękkiej siły państwa, na rzecz którego działają...”. Por. B. Ociepka, *Miękka siła i dyplomacja publiczna Polski*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2013, s. 69; R. Łoś, *Soft power we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017, s. 98–105.

¹¹ P. Robbe, *Bundesbeauftragte...*, s. 60; A. Kruk, *Koordynator ds. Współpracy z Polską – o działaniach Gesine Schwan i Corneliu Pieper*, w: eadem (red.), *Ministerstwa spraw zagranicznych*

Vita politica Dietmara Woidkego

Wychowany w komunistycznych Niemczech Dietmar Woidke niejednokrotnie w wywiadach zwracał uwagę na wpływ polityki na jego życie. Polityk urodził się w Naundorf¹² w pobliżu przygranicznego miasteczka Forst w 1961 roku. Jego dziadek był w Wehrmachcie. Stąd polityk niejednokrotnie wypowiadał się o potrzebie przezwyciężenia społecznych traum będących konsekwencją II wojny światowej oraz komunistycznych rządów w NRD. Zainteresowanie wyznaniem ewangelickim pojawiło się u niego dopiero w dojrzałych latach. W latach siedemdziesiątych za sprawą wprowadzenia ruchu bezwizowego na granicy NRD z Polską chłopak często odwiedzał Gubin. Kiedy w Polsce wprowadzono stan wojenny, Woidke odbywał służbę wojskową w Cottbus¹³.

Do SPD wstąpił w 1993 roku, w tym samym roku uzyskując stopień doktora nauk rolniczych po studiach na Uniwersytecie im. Humboldta. W wyniku wyborów do Landtagu w 1994 roku został posłem i w kolejnych wyborach – w 1999, 2004, 2009 i 2014 roku odnawiał mandat wyborczy, należąc do najliczniejszego i sprawującego władzę ugrupowania w krajowym parlamencie. Był ministrem rolnictwa w latach 2004–2010, a od 2010 do 2013 roku ministrem spraw wewnętrznych. Rządy w Brandenburgii przejął w 2013 roku po socjaldemokratkach: Manfredzie Stolpem (1990–2002) i Mathiasie Platzecku (2002–2013). Stolpe był znany z działań dążących do poprawy relacji z Polską i wspierał działalność regionów na pograniczu polsko-niemieckim. 17 czerwca 1991 roku uczestniczył w podpisaniu Traktatu o dobrym sąsiedztwie, a także dążył do intensyfikacji współpracy w regionie Odry poprzez zaproponowanie realizacji tzw. planu Stolpego. Jego propozycje były analizowane przez przedstawicieli środowisk naukowych i politycznych, m.in. Mariana Eckerta, Czesława Osękowskiego czy Janusza Dobosza. Wśród socjaldemokratów z Brandenburgii kwestie współpracy z Polską często figurowały w agendzie politycznych debat¹⁴. 14 września 2014 roku w Brandenburgii odbyły się wybory, które doprowadziły do wyłonienia rządu SPD i Die Linke. Po porażce liberałów w wyborach parlamentarnych w 2013 roku Cornelia Pieper nie mogła kontynuować funkcji koordynatora, ponieważ jej ugrupowanie poniosło klęskę w wyborach i znalazło się w opozycji pozaparlamentarnej. Zakończył się trwający od 2009 do 2013 roku czas rządów CDU/CSU i FDP, a władzę przejęła Wielka Koalicja (chadecja i socjaldemokracja). Dietmar Woidke jako premier Brandenburgii i socjaldemokrata spełniał zarówno kryterium polityczne, które umożliwiło mu przyjęcie nowej funkcji, jak

wobec wyzwań XXI wieku, Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi, Łódź 2013, s. 304–317; K.P. Marczuk, *Współpraca transgraniczna Polski i RFN w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2016, nr 2, s. 93–104; C. Trościak, *Pogranicze polsko-niemieckie po drugiej wojnie światowej (lata 1944–1995)*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1999, s. 164–165.

¹² Miejscowość o nazwie Naundorf znajduje się także w pobliżu Lipska.

¹³ B. Kerski, A. Szczepański, *Rozmowa „Dialogu” z premierem Brandenburgii Dietmarem Woidke, koordynatorem rządu federalnego ds. współpracy polsko-niemieckiej*, „Dialog” 2015, nr 1, s. 26–31.

¹⁴ W. Hładkiewicz, A. Ilciów, *Problem pojednania polsko-niemieckiego w działalności społeczno-politycznej premiera Brandenburgii Manfreda Stolpe*, „Rocznik Lubuski” 2012, t. 38, s. 101–115.

i merytoryczne. Został trzecim niemieckim politykiem (po Gesine Schwan i Corneliu Pieper), powołanym do koordynowania polsko-niemieckich kontaktów międzypolitycznych i przygranicznych. Do pełnienia obowiązków został powołany 29 stycznia 2014 roku. W Brandenburgii znany był z zajmowania się polityką wewnętrzną i popierania reformy administracyjnej, która polegała na zmniejszeniu liczby powiatów¹⁵. Reprezentowany przez niego kraj związkowy graniczy z Polską, a w konstytucji Brandenburgii pojawił się postulat współpracy ze wschodnim sąsiadem¹⁶. Polityk powoływał się na art. 2 ust. 1 brandenburskiej konstytucji: Artykuł 2 (Zasady konstytucyjne) Brandenburgia jest krajem swobód demokratycznych, praworządnym, socjalnym, zobowiązanym ideałom pokoju i sprawiedliwości, ochronie środowiska naturalnego i kultury, dążącym do współpracy z innymi narodami, a w szczególności z polskim sąsiadem.

Wygłaszając exposé rządu, chwalił osiągnięcia Stolpego i Platzecka oraz wspominał, że dorastał w pobliżu polsko-niemieckiej granicy. Zadeklarował wolę kontynuacji współpracy z Polską i zaznaczył: „zażyłe i przyjazne relacje z naszymi sąsiadkami i sąsiadami leżą mi szczególnie na sercu”¹⁷. Zwracał też uwagę na dziesięciolecie Partnerstwa Brandenburgii z Wielkopolską¹⁸. W jego wypowiedziach pojawiło się stwierdzenie, że Brandenburgia to „sejsmograf” relacji polsko-niemieckich. Dlatego wyraził zadowolenie z powodu powierzenia mu przez Franka-Waltera Steinmeiera funkcji koordynatora. Gdy przejął zadania po swoich poprzedniczkach, pojawiło się pytanie, na ile jego doświadczenie i umiejętności wpłyną na realizację obowiązków koordynatora? Jaką spośród ról politycznych zdecyduje się realizować? Na ile słuszne było kojarzenie go z polityką wewnętrzną i czy odnajdzie się jako kreator i pośrednik działań międzynarodowych? A także, czy tworzona od 2004 roku wizja współpracy koordynatorów po obu stronach Odry i Nysy Łużyckiej wystarczająco okrzepła i nabrała właściwego wymiaru instytucjonalnego?

Rozpoczynając działalność Woidke zwrócił uwagę, że zajmował się sprawami polsko-niemieckimi w ramach funkcji premiera Brandenburgii oraz zasiadając od 2010 roku w Bundesracie. Po zjednoczeniu Niemiec wizja rozwoju Brandenburgii była oparta na idei integracji europejskiej i propagowania rozszerzenia UE o Polskę. Brandenburczycy, podobnie jak Polacy, uczyli się korzystać z europejskich środków finansowych i rozwijać współpracę transgraniczną. Filary Unii Europejskiej sprzyjały intensyfikacji kontaktów, uczeniu się od siebie i podejmowaniu wspólnych wyzwań. Mimo że w Brandenburgii po 1990 roku nie wszyscy byli euroentuzjastami i część mieszkańców

¹⁵ T. Metzner, *Die Methode Woidke*, „Der Tagesspiegel”, 3 lipca 2017.

¹⁶ Konstytucja Kraju Związkowego Brandenburgia z dnia 20 sierpnia 1992 r. (Dziennik Ustaw i Rozporządzeń [GVBL] I, s. 298), zmieniona po raz ostatni Ustawą z dnia 18 marca 2015 r. (Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I nr 6), https://www.landtag.brandenburg.de/media_fast/5701/Verfassung_polnisch.pdf (dostęp: 11 września 2017); I. Janicka, *Niemieckie kraje związkowe. Struktura terytorialno-administracyjna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2009, s. 62–70.

¹⁷ Regierungserklärung des Ministerpräsidenten des Landes Brandenburg Dr. Dietmar Woidke anlässlich der 80. Sitzung des Landtages Brandenburg am 29. August 2013, <http://www.dielinke-brandenburg.de/fileadmin/Newsletter/regierungserklaerung-woidke.pdf> (dostęp: 11 września 2017).

¹⁸ Ibidem.

tego kraju związkowego obawiała się rozszerzenia UE, to przeważyły głosy, że rozszerzenie zdynamizuje rozwój gospodarczy w obszarze przygranicznym. Profesor Jochen Franzke z Uniwersytetu w Poczdamie ocenił, że wzrost kontaktów Brandenburgii z Polską „mimo postępów nie zadowala”, a wśród społeczności z Brandenburgii i Polski można obserwować „reakcje polegające na odgradzaniu się od siebie”¹⁹. Dlatego misja Woidkego jako łącznika środowisk z Polski i Niemiec jest dużym wyzwaniem. Po 2013 roku, gdy w Niemczech zaczęła zdobywać poparcie eurosceptyczna partia Alternatywa dla Niemiec (Alternative für Deutschland, AfD), polityk starał się bronić wizję polsko-niemieckiej współpracy w ramach Unii Europejskiej. Oceniał, że AfD jest ugrupowaniem bardziej niebezpiecznym od Niemieckiej Unii Ludowej (Deutsche Volksunion, DVU) czy Narodowodemokratycznej Partii Niemiec ((Nationaldemokratische Partei Deutschlands, NPD). Zarzucał AfD, że sprzeniewierza się niemieckiej kulturze otwartości, a także krytykował stowarzyszenie Patriotycznych Europejczyków przeciw Islamizacji Zachodu (Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes, czyli PEGIDE)²⁰.

Woidke uważał, że przyjmie rolę pośrednika, aby zintensyfikować współpracę między polskimi i niemieckimi instytucjami. W rozmowie z Basilem Kerskim oraz Arkadiuszem Szczepańskim wskazał cztery priorytety swojej aktywności: sprawy młodzieży, nauczanie języków, transport i bezpieczeństwo²¹. Woidke, obejmując funkcję koordynatora wiosną 2014 roku, ocenił stan współpracy polsko-niemieckiej pozytywnie i zwracał uwagę na porozumienie między obozami rządzącymi w Polsce i Niemczech. W Polsce władzę sprawowały Platforma Obywatelska i Polskie Stronnictwo Ludowe. Jednak wkrótce nastąpiły zmiany personalne. Piotr Stachańczyk, który złożył wizytę Dietmarowi Woidkemu w Poczdamie 2 lipca 2014 roku²² został Koordynatorem ds. Polsko-Niemieckiej Współpracy Transgranicznej i Regionalnej, a Władysław Bartoszewski pozostał koordynatorem ds. dialogu międzynarodowego²³. Gdy Stachańczyk w lipcu 2015 roku zrezygnował z pracy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA), pojawił się wakat i Woidke przez kilka miesięcy pracował bez swojego odpowiednika po polskiej stronie. Taka współpraca stała się, zdaniem Woidkego, „bardziej skomplikowana”²⁴. Dopiero 14 stycznia 2016 roku w wywiadzie udzielonym gazecie

¹⁹ J. Franzke, *Brandenburg und Europa. Wie weiter?*, w: J. Franzke, *Europa in der Denkpause. Wege aus der Verfassungskrise*, WeltTrends Verlag, Potsdam 2005, s. 106.

²⁰ Dietmar Woidke über die AfD Gefährlicher als NPD und DVU, <http://www.taz.de/!5025665/> (dostęp: 2 września 2018); T. Metzner, *Reden aber nicht zu viel*, „Der Tagesspiegel”, 23 lutego 2016, <https://www.pressreader.com> (dostęp: 9 stycznia 2017); T. Metzner, *BER und Flüchtlinge: Woidke fliegt zur EU*, „Der Tagesspiegel”, 23 lutego 2016, <http://www.tagesspiegel.de/berlin/ber-und-fluechtlinge-woidke-fliegt-zur-eu-redenaber-nicht-zu-viel/13006498.html> (dostęp: 9 stycznia 2017).

²¹ B. Kerski, A. Szczepański, *Rozmowa z Dietmarem Woidke...*, s. 26.

²² Dziennikarz „Gazety Prawnej” w rozmowie z Anną Wolff-Powęską zwrócił uwagę, że premier Donald Tusk koordynację współpracy Polski z RFN przeniósł z MSZ do MSWiA.

²³ Dietmar Woidke trifft polnischen Koordinator für polnisch-deutsche grenznahe Zusammenarbeit, 3. Juli 2014, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/140703_Stachanczyk.html (dostęp: 13 września 2017).

²⁴ „EU-Verfahren gegen Polen. „Ratschläge von außen zu geben, ist falsch”, „Märkische All-gemeine”, 14. Januar 2016, <http://www.maz-online.de/Brandenburg/Ratschlaege-von-aussen-zu-geben-ist-falsch> (dostęp: 14 września 2017).

„Märkische Allgemeine” oświadczył, że dostrzegł zapowiedź, że zostanie wyłoniony koordynator. Brak koordynatora po stronie polskiej wiązał się z przebiegającymi jesienią 2014 roku zmianami personalnymi na polskiej scenie politycznej. Podczas gdy w wyniku wyborów do parlamentu krajowego Brandenburgii Dietmar Woidke pozostał na stanowisku premiera i ponownie powołał rząd SPD i Die Linke, w Polsce rozpoczęła się rotacja stanowisk.

Tabela 1. Wyniki wyborów w Brandenburgii z 14 września 2014 roku

Partia polityczna	Liczba miejsc w Landtagu
SPD	30
Die Linke	17
CDU	21
FDP	0
Grüne/BPO	6
BVB/Freie Wähler	3
AfD	11

Źródło: Ergebnis der 6. Wahl zum Landtag in Brandenburg am 14. September 2014, <https://www.bundeswahlleiter.de/service/landtagswahlen/land-12.html#a27eba88-c457-41a1-b96c-d90dc50947e7> (dostęp: 11 września 2017).

Ważnym wydarzeniem była rezygnacja Donalda Tuska z pełnienia funkcji premiera RP i jego wybór na urząd Przewodniczącego Rady Europejskiej. 1 września 2014 roku Dietmar Woidke, gratulując Donaldowi Tuskowi objęcia nowej funkcji, zwrócił uwagę, że osiągnął podobny sukces do Jerzego Buzka, byłego Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego²⁵. Gdy gratulował 22 września 2014 roku premier Ewie Kopacz objęcia urzędu, zaznaczył, że zależy mu na kontynuacji współpracy. Priorytetami określił działania zmierzające do poprawy znajomości języków, infrastruktury i zwiększenia bezpieczeństwa w obszarze przygranicznym²⁶. Jej rząd nie przetrwał jednak kolejnych wyborów parlamentarnych. Od 16 listopada 2015 roku na czele polskiego rządu stanęła Beata Szydło z Prawa i Sprawiedliwości. Woidke, mając świadomość różnych wizji polityki wobec RFN, które reprezentują partie PiS i PO, musiał uwzględnić zmiany na polskiej scenie politycznej. Pojawiło się pytanie, na ile wizja *status quo* i podzielana przez Dietmara Woidkego i Władysława Bartoszewskiego w kwietniu 2014 roku wizja współpracy przetrwa? Obaj politycy zadeklarowali wtedy, że stosunki polsko-niemieckie układają się pozytywnie. Zarówno strona niemiecka, jak i PO często powoływały się na współpracę dwustronną opartą na Traktacie o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej

²⁵ Koordynator Woidke begrüßt Wahl Tusks zum Europäischen Ratspräsidenten 1. September 2014, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/140901-Wahl-Tusk.html> (dostęp: 13 września 2017).

²⁶ Dietmar Woidke gratuliert der neuen polnischen Ministerpräsidentin Ewa Kopacz, 22. September 2014, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/140922_Gratulation-Kopacz.html (dostęp: 13 września 2017).

współpracy z 1991 roku oraz na współpracę w Unii Europejskiej. Jednak narastający eurosceptycyzm i przejście władzy przez PiS spowodowały zmianę dyskursu. Woidke reprezentował stanowisko: „Polski rząd został wybrany demokratycznie. Lepiej jest rozmawiać ze sobą niż o sobie”²⁷. Od 2014 roku odnosi się on do współpracy polsko-niemieckiej dynamicznie, reagując na wydarzenia, jak i koordynując i firmując działania realizowane przez liczne instytucje zajmujące się współpracą polsko-niemiecką, które zostały bardzo często zaplanowane z dużym wyprzedzeniem.

12 stycznia 2016 roku we wrocławskim zjeździe „Partnerstwa Odry” uczestniczyło 4 nowych wojewodów – Paweł Hreniak (województwo dolnośląskie), Władysław Dajczak (województwo lubuskie), Piotr Jania (województwo zachodniopomorskie), Zbigniew Hoffmann (województwo wielkopolskie). Dlatego Woidke początkowo obawiał się, jak ułoży się z nimi współpraca²⁸. 1 kwietnia 2016 roku koordynatorem ze strony Polski ds. współpracy transgranicznej i regionalnej został sekretarz stanu z ministerstwa spraw wewnętrznych i administracji dr Jakub Tadeusz Skiba, który sprawował funkcję do października 2017 roku, gdy został prezesem Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych²⁹. Wakat na stanowisku koordynatora ds. współpracy transgranicznej i regionalnej trwał do 27 marca 2018 roku, gdy funkcję przyjęła Renata Szczęch³⁰. Tak wiele zmian personalnych wśród polskich polityków zajmujących się relacjami polsko-niemieckimi nie było korzystne. Woidke wykazał się jednak umiejętnością współpracy i nawiązywania kontaktów i w polskich mediach informacje na temat jego działań są wyważone.

W wyniku przeprowadzonych w RFN 24 października 2017 roku wyborów parlamentarnych po długim okresie kształtowania się nowego rządu następcą Sigmara Gabriela Heiko Maas zaproponował Dietmarowi Woidkemu dalsze sprawowanie funkcji koordynatora ds. współpracy polsko-niemieckiej.

Reakcja Dietmara Woidkego na wybrane problemy podczas sprawowania funkcji koordynatora:

1. Rozlokowanie wojsk NATO na terytorium Polski
2. Nauczanie języka polskiego w Niemczech
3. Spór dotyczący Trybunału Konstytucyjnego w Polsce
4. Przystanek Woodstock

²⁷ EU-Verfahren gegen Polen „Ratschläge von außen zu gebe ist falsch”...

²⁸ Ibidem; Grußwort von Dietmar Woidke bei der Eröffnung des Spitzentreffens der Oder-Partnerschaft in Breslau, 27. Januar 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160127_Oderpartnerschaft.html (dostęp: 14 września 2017).

²⁹ Jakub T. Skiba zasiadał w zarządzie Narodowego Banku Polskiego, pracował w Najwyższej Izbie Kontroli, Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Stałym Przedstawicielstwie RP przy ONZ, Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Głównym Urzędzie Statystycznym. Jest autorem książki *Itinerarium. Moja podróż w głąb Europy* (Wydawnictwo Jedność, Kielce 2012).

³⁰ Renata Szczęch jest prawnikiem i dyplomatą. Sprawowała funkcję podsekretarza stanu w ministerstwie rodziny, pracy i polityki społecznej (grudzień 2015–wrzesień 2016), podsekretarza stanu w ministerstwie spraw zagranicznych, a od 24 października 2017 roku jest podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Rozlokowanie wojsk NATO na terytorium Polski

Niestabilna sytuacja na Ukrainie wpłynęła na decyzję NATO, by rozlokować dodatkowe wojska w Polsce. Z niemieckiego portu w Bremerhaven w styczniu 2017 roku ruszyły przez Brandenburgię do Polski amerykańskie czołgi. Wtedy Woidke wyraził zaniepokojenie z powodu przemieszczania się pojazdów pancernych, powątpiewając przy tym, że ich obecność nie wpłynie na polepszenie stanu bezpieczeństwa. Jego opinia została odebrana jako zgodna z linią polityczną niemieckiej socjaldemokracji, postrzeganej jako ugrupowanie dążące do podtrzymania dobrej współpracy na linii Berlin–Moskwa. Poparła go pacyfistyczna partia Die Linke, ale skrytykowała CDU. Polityk Zielonych, Axel Vogel, zaznaczył, że potrzebna jest dyplomacja między Rosją i NATO, która osłabi w Polsce i państwach bałtyckich poczucie zagrożenia ze strony Rosji. Zaznaczył także, że Woidke powinien swoje obawy z powodu stacjonowania wojsk pancernych NATO w Polsce przedstawić premier Beacie Szydło. Także niemieckie środowisko naukowe bacznie przysłuchiwało się wypowiedziom premiera Brandenburgii. Historyk Manfred Görtemaker zaznaczył, że „pacyfizm i moralizatorstwo” nie są skuteczne, a wobec Rosjan trzeba prowadzić politykę realizmu³¹.

19 stycznia 2017 roku Woidke w przemówieniu przed parlamentem krajowym Brandenburgii zadeklarował, że w NATO nie ma „sojuszników drugiej klasy”. Tłumaczył słuchaczom, że Polacy, którzy utracili w przeszłości na 123 lata niepodległość, cenią suwerenność. Zwrócił uwagę, że po aneksji Krymu przez Rosję wzrosło poczucie zagrożenia w Polsce. Polityk zadeklarował wsparcie wobec Polski i państw bałtyckich³².

Nauczanie języka polskiego w Niemczech

Dostęp do nauczania w języku ojczystym obok dostępu do rynku pracy w znaczny sposób determinuje poziom życia na emigracji. W Polsce nauczanie języka niemieckiego jest rozpowszechnione. Natomiast polski koordynator, Jakub Skiba, ubolewał, że działania strony niemieckiej w celu promowania nauczania języka polskiego są nieskuteczne. Jednak zdaniem Magdaleny Telus, przewodniczącej Federalnego Związku Nauczania Języka Polskiego, przystąpienie Polski do UE wpłynęło na zwiększenie atrakcyjności języka polskiego w Niemczech i przyniosło szanse na poprawę sytuacji w zakresie jego nauczania. Dietmar Woidke deklaruje, że popiera nauczanie języka polskiego na terytorium Niemiec, a zwłaszcza w obszarze przygranicznym. Niemcy wskazują, że to w gestii krajów związkowych, a nie rządu federalnego leży wywiązanie się

³¹ Historiker kritisiert Woidkes Panzer-Kommentar, „Märkische Allgemeine”, 7. Januar 2017 <http://www.maz-online.de/Brandenburg/Historiker-kritisiert-Woidkes-Panzer-Kommentar> (dostęp: 14 września 2017); Niemcy nie chcą amerykańskich czołgów w Polsce. Lewica zapowiada protesty na trasie ich przejazdu, 6 stycznia 2017, „Newsweek online”, <http://www.newsweek.pl/swiat/niemiecka-lewica-i-premier-brandenburgii-nie-chca-czolgow-usa-w-polsce,artykuly,403174,1.html> (dostęp: 14 września 2017).

³² Dietmar Woidke zur Solidarität mit Polen und den drei baltischen Staaten: „Es gibt keine NATO: Verbündeten zweiter Klasse, 19. Januar 2017, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/170119-Rede_Brandenburger_Landtag.html (dostęp: 14 września 2017).

z obowiązku umożliwienia nauczania języka polskiego, który został sformułowany w Traktacie o dobrym sąsiedztwie w 1991 roku. W Niemczech należy rozróżnić nauczanie języka polskiego jako języka ojczystego lub jako języka obcego. Oferta nauczania języka polskiego w krajach związkowych RFN jest zróżnicowana, np. w Bremie język polski był nauczany jako język obcy, a w Dolnej Saksonii jako język ojczysty³³. Na terenie Brandenburgii można się uczyć języka polskiego jako języka ojczystego lub jako języka obcego w wybranych szkołach w Schwedt, Gubinie, Neuzelle oraz we Frankfurcie nad Odrą. Polacy są zdania, że oferta powinna zostać rozszerzona we wszystkich krajach związkowych. Woidke postulował zwiększenie liczby szkół posiadających ofertę nauczania języka polskiego. Polityk składał wizyty w szkołach, gdzie zabiegał o realizację polsko-niemieckich projektów edukacyjnych. Poparł „Strategię nauczania języka polskiego jako języka ojczystego” Sekretariatu Stałej Konferencji Ministrów Kultury, Nauki, Oświaty Krajów Związkowych RFN) z dnia 20 czerwca 2013 roku. Ten dokument został wypracowany we współpracy z Polsko-Niemieckim Komitetem ds. Edukacji (częścią Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej)³⁴. Dietmar Woidke opowiadał się za inicjatywami środowisk społecznych i naukowych, które postulują rozpowszechnianie nauki języka polskiego w Niemczech. 1 czerwca 2017 roku podczas spotkania premierów krajów związkowych z kanclerz Angelą Merkel zaproponował poszerzenie oferty nauczania języka polskiego w krajach związkowych, które zgłaszają takie zapotrzebowanie. Woidke był zwolennikiem projektu PolenMobil, który polega na rozpropagowaniu języka polskiego w niemieckich szkołach. Patronem projektu jest Instytut Polsko-Niemiecki w Darmstadt³⁵.

Spór dotyczący Trybunału Konstytucyjnego w Polsce

25 października 2015 roku odbyły się w Polsce wybory parlamentarne, a końcowi kadencji parlamentu VII okresu legislacyjnego i rozpoczęciu prac parlamentu VIII kadencji towarzyszył spór dotyczący wyłaniania sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Konflikt o to, kto ma prawo wyboru sędziów i na jakiej podstawie prawnej, wzbudził protesty społeczne i zaangażował przedstawicieli wielu środowisk, m.in. prawniczych

³³ M. Telus, *Język polski w Niemczech*, <http://www.polska-niemcy-interakcje.pl/articles/show/50> (dostęp: 12 sierpnia 2019); K. Schöll-Mazurek, *Między polityką integracyjną a polityką polonijną. Sytuacja najnowszych polskich migrantów w Niemczech w wybranych obszarach po 2011 roku*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2016, s. 159–160.

³⁴ Por. Strategia nauczania języka polskiego jako ojczystego w RFN, https://berlin.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/strategia_nauczania_jezyka_polskiego_jako_ojczystego_w_rfn (dostęp: 15 września 2017).

³⁵ B. Kerski, A. Szczepański, *Rozmowa z Dietmarem Woidke...; Rozmowa z wiceministrem spraw wewnętrznych Jakubem Skibą, koordynatorem rządu RP do spraw relacji polsko-niemieckich*, „Dialog” 2016/2017, nr 4, s. 40–43; K. Schöll-Mazurek, *Między polityką integracyjną...*, s. 159–160; B. Cölln, *Język polski w Niemczech. Polonia domaga się realizacji Traktatu*, 2 września 2016, <https://www.dw.com/pl/jezyk-polski-w-niemczech-polonia-domaga-sie-realizacji-traktatu/a-19496590> (dostęp: 15 września 2017); M. Matzke, RFN. Będzie szersza oferta nauczania polskiego, 3 czerwca 2017, <https://www.dw.com/pl/rfn-będzie-szersza-oferta-nauczania-polskiego/a-39096383> (dostęp: 15 września 2017).

i naukowych oraz szereg dyskusji poza granicami Polski, także na forum Unii Europejskiej. Dietmar Woidke początkowo starał się nie zadrażniać sytuacji i podkreślał, że nie należy pouczać z zewnątrz Polaków, ponieważ w ich mentalności tkwi umiłowanie wolności oraz duma narodowa. Jednak sprawa dla niemieckiego polityka skomplikowała się, gdy Komisja Europejska zareagowała na wydarzenia wokół polskiego Trybunału Konstytucyjnego. Z powodu sporu między zwolennikami obozów skupionych wokół dwóch rywalizujących partii – Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości – o to, kto w sposób legalny usiłował obsadzić wakaty sędziowskie, Komisja Europejska zdecydowała wszcząć procedurę zbadania stanu praworządności w Polsce. Woidke wypowiedział się wtedy, że instytucje unijne mają prawo – na mocy Traktatu Lizbońskiego – do kontroli przestrzegania prawa przez państwa członkowskie UE³⁶.

Przystanek Woodstock

Dietmar Woidke przyjął z entuzjazmem przygotowania do zaplanowanego na 3–5 sierpnia 2017 roku dwudziestego trzeciego Festiwalu „Przystanek Woodstock” w Kostrzynie nad Odrą. Zauważył, że impreza stała się popularna i sprzyja integracji i spotkaniom polsko-niemieckim. Woidke zwrócił się w liście do koordynatora Skiby z propozycją wsparcia organizacyjnego festiwalu poprzez uzupełnienie składu polskich służb pożarowych służbami z Brandenburgii. Współpraca polsko-niemieckich służb podczas poprzednich edycji „Przystanku Woodstock” odbywała się poprawnie. Dlatego ze zdziwieniem strona niemiecka przyjęła odpowiedź polskiego sekretarza stanu Jakuba Skiby z 27 lipca 2017 roku, że tym razem organizacja służb ratunkowych zostanie przygotowana w oparciu o środki krajowe. Skiba argumentował, że w obliczu zagrożenia terrorystycznego łatwiej będzie zapewnić bezpieczeństwo, nie korzystając z pomocy RFN i nie nadając przygotowaniom organizacyjnym międzynarodowego wymiaru³⁷. Ponadto zwrócił się on w liście o „zapewnienie odpowiedniego standardu ochrony granicy polsko-niemieckiej [...] w związku z sytuacją społeczną i demograficzną na niemieckich terenach przygranicznych w kontekście obecnego kryzysu migracyjnego³⁸. Reakcja Skiby wzbudziła zdziwienie u piszącego od lat o relacjach polsko-niemieckich dziennikarza Uwe Rady, który wypomniał polskiemu sekretarzowi stanu niekonsekwencję. Dziennikarz podkreślił, że Jakub Skiba był zwolennikiem polsko-niemieckiej umowy o współpracy policji i często wypowiadał się wcześniej o potrzebie wspólnych polsko-niemieckich działań. Rada skomentował także, że „Przystanek Woodstock” nie jest imprezą popieraną przez Prawo i Sprawiedliwość³⁹. Warto odnotować, że Woidke wystosował także list do uczestników festiwalu, w którym zauważył, że organizowa-

³⁶ Justizreform im Nachbarland – Woidke: Polen lassen sich ihre Demokratie nicht nehmen, 25. Juli 2017, <https://www.rbb24.de/politik/beitrag/2017/07/woidke--polen-werden-sich-ihre-demokratie-nicht-nehmen-lassen.html> (dostęp: 15 września 2017).

³⁷ List wiceministra Jakuba Skiby do Dietmara Woidke Premiera Kraju Związkowego Brandenburgii, 27 lipca 2017, <https://www.mswia.gov.pl/pl/aktualnosci/16374,List-wiceministra-Jakuba-Skiby-do-Dietmara-Woidke-Premiera-Kraju-Zwiazkowego-Bra.html> (dostęp: 14 września 2017).

³⁸ Ibidem.

³⁹ U. Rada, *Open-Air-Festival in Kostrzyn. Warschau mag kein Woodstock*, „Der Tagesspiegel online”, 2 sierpnia 2017, <http://www.taz.de/!5432122/> (dostęp: 14 września 2017);

nie „Przystanku Woodstock” przyczynia się do kształtowania otwartości i promowania wolontariatu⁴⁰. Sprawa współpracy między strażą pożarną z Polski i Niemiec ujawniła różnice w postrzeganiu bezpieczeństwa i kondycji współpracy. Wynikała częściowo z umacniania się w polskim dyskursie opinii o wzrastaniu znaczenia granic w związku z kryzysem migracyjnym w Europie.

Wnioski

Dietmar Woidke zabiega o dobry wizerunek relacji polsko-niemieckich. Często podkreśla znaczenie przeszłości w relacjach polsko-niemieckich i akcentuje, że Niemcy świadomi swojej trudnej przeszłości powinni budować społeczeństwo obywatelskie oraz dobre relacje z sąsiadami. Wypowiada się podczas rocznic wydarzeń historycznych. 31 sierpnia 2017 roku, w dniu poprzedzającym rocznicę napaści Niemiec na Polskę, polityk zaznaczył, że także obecnie istnieje wiele zagrożeń dla międzynarodowego bezpieczeństwa. Przypominając o konfliktach w Afryce, na Bliskim Wschodzie, w Afganistanie czy na wschodzie Ukrainy, wskazywał na potrzebę budowania kultury bezpieczeństwa w oparciu o środki, takie jak „dyplomacja i budowanie zaufania”⁴¹.

Często powołuje się na zawarty w 1991 roku Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy oraz instytucjonalny dorobek współpracy, który został zbudowany w oparciu o ten dokument. Zwraca m.in. uwagę na celowość działania Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, Forum Polsko-Niemieckiego, Partnerstwa Odry. Swoje projekty i pomysły inicjuje poprzez działalność Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej oraz jej czterech komitetów. Regularnie odwiedza Polskę, zwłaszcza obszar na pograniczu polsko-niemieckim. Unika wypowiedzi, które mogłyby burzyć wizerunek dobrosąsiedzkich relacji, co czasem powoduje, że jego głos i opinie o sporach w relacjach polsko-niemieckich jest mało słyszalny. Na wizerunek i efektywność działania współpracy polsko-niemieckiej, którą koordynuje Dietmar Woidke, wpłynęły zmiany na polskiej scenie politycznej – zarówno wynikające ze zmiany rządu, jak i kanałów komunikacji, gdy rolę koordynatorów po polskiej stronie przejęli sekretarze stanu z MSWiA. Tym samym koordynator ze strony RFN jest powoływany przez niemiecki urząd spraw zagranicznych, a przedstawiciel Polski działa poprzez struktury MSWiA.

⁴⁰ Streit über grenzüberschreitendes Rockfestival. „Woidke wendet sich wegen „Haltestelle Woodstock” an Polen, 21. Juli 2017, <https://www.rbb24.de/politik/beitrag/2017/07/woidke-wendet-sich-zu-haltestelle-woodstock-an-polen.html> (dostęp: 14 września 2017); „List dr. Dietmara Woidke do gości festiwalu”, http://lubuskie.pl/uploads/pliki/Biuro_prasowe/skan.pdf (dostęp: 14 września 2017); W. Szymański, Dietmar Woidke: Niepokoi mnie sprawa Przystanku Woodstock, 30 lipca 2017, <http://www.dw.com/pl/dietmar-woidke-niepokoi-mnie-sprawa-przystanku-woodstock/a-39898591> (dostęp: 14 września 2017).

⁴¹ „Woidke warnt zum Antikriegstag vor Drohgebärden”, 31. August 2017, <http://www.berliner-zeitung.de/berlin/woidke-warnt-zum-antikriegstag-vor-drohgebaerden-28255698> (dostęp: 15 września 2017).

Aneks: Kalendarz spotkań w ramach wykonywania funkcji koordynatora

Data	Aktywność	Problematyka
1	2	3
24 II 2014	Wizyta w Warszawie w związku z objęciem funkcji koordynatora	Spotkanie z koordynatorem Władysławem Bartoszewskim, sekretarzem stanu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Henryką Mościcką-Dendys oraz z Jaromirem Sokolowskim, sekretarzem stanu kancelarii prezydenta Bronisława Komorowskiego ¹ .
7 III 2014	Wizyta w szkole w Zehdenick w Brandenburgii	D. Woidke podkreślił znaczenie polsko-niemieckich projektów, które są realizowane w szkołach. Zwrócił uwagę, że poprzez kontakty i dialog buduje się porozumienie między kulturami ² .
19–20 XI 2014	Uczestniczenie wraz z Władysławem Bartoszewskim w 17. Forum Polsko-Niemieckim	Podczas Forum odbyła się debata dotycząca polityki wschodniej oraz zwrócono uwagę na wiele wymiarów współpracy polsko-niemieckiej, m.in. sprawy gospodarcze i kulturowe. Ważnym tematem spotkania, które zgromadziło ok. 240 uczestników, była współpraca transgraniczna ³ .
3 XII 2014	Uczestniczenie w 15. posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Fundacji Nauki	D. Woidke zwrócił uwagę na potrzebę promowania nauki zarówno w obszarze przygranicznym, jak i innych ośrodkach naukowych ⁴ .
25 III 2015	Spotkanie z parlamentarzystami z Polski i Niemiec	Podczas wizyty priorytetowym tematem była współpraca transgraniczna i realizacja wspólnych inicjatyw w Słubicach, Frankfurcie nad Odrą oraz w Świecku ⁵ .
27 IV 2015	Uczestnictwo w polsko-niemieckich konsultacjach rządowych w Warszawie	Poprawa transportu rzeczno- i połączeń kolejowych, zwalczanie przestępczości ⁶ .
7 V 2015	Spotkanie z posłami frakcji CDU/CSU w sprawie relacji polsko-niemieckich	Poprawa infrastruktury transportowej, współpraca polsko-niemieckiej współpracy młodzieży, sprawy mniejszości niemieckiej w Polsce i Polaków żyjących w Niemczech (z uwzględnieniem zbliżającego się 25-lecia Traktatu polsko-niemieckiego z 1991 roku) ⁷ .
25 V 2015	Złożenie gratulacji prezydentowi elektowi Andrzejowi Dudzie	Zapowiedź współpracy w związku z obchodami 25-lecia Traktatu polsko-niemieckiego ⁸ .
20 VI 2015	Otwarcie zawodów sportowych na Odrze	W odbywających się dwudziesty raz zawodach uczestniczyło ok. 400 ludzi ⁹ .
17 VII 2015	Spotkanie D. Woidkego i prezydenta Wrocławia Rafała Dutkiewicza w Berlinie	Zachęcanie do odwiedzenia Wrocławia, europejskiej stolicy kultury w 2016 roku ¹⁰ .

1	2	3
28 VIII 2015	Spotkanie z ministrem spraw zagranicznych Frankiem Walterem Steinmeierem i prezydentem Polski Andrzejem Dudą w Berlinie	D. Woidke określił stan relacji polsko-niemieckich „cudem normalizacji” i wyraził nadzieję na owocną realizację projektu Polenmobil ¹¹ .
11 IX 2015	I Polsko-Niemiecki Szczyt Kolejowy	Uczestnicy zadeklarowali, że do 2020 roku nastąpi elektryfikacja połączenia między Szczecinem i Berlinem oraz „pociągu do kultury” na trasie Wrocław-Berlin, ponieważ Wrocław został nominowany, do objęcia w 2016 roku tytułu europejskiej stolicy kultury. Podczas spotkania rozmawiano także o połączeniu kolejowym między Wrocławiem a Dreznem ¹² .
21 IX 2015	Wizyta w wielonarodowym Korpusie Północno-Wschodnim w Szczecinie	Kryzys na Ukrainie jako czynnik wzmacniający potrzeby umacniania zdolności obronnych NATO. Podczas spotkania z polskimi, niemieckimi i duńskimi żołnierzami padła deklaracja współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa między Polską i Niemcami ¹³ .
13 XI 2015	Oświadczenie w sprawie XXV-lecia Polsko-Niemieckiego Traktatu Granicznego z 14 XI 1990 roku wygłoszone w Poczdamie	Zwrócenie uwagi na znaczenie Traktatu podpisanego w 1950 roku między PRL i NRD oraz Traktatu podpisanego między PRL i RFN w 1970 roku. Traktat z 14 XI 1990 roku określony jako „kamień milowy dzisiejszego partnerstwa” ¹⁴ .
12 I 2016	Spotkanie Partnerstwa Odry we Wrocławiu	W związku z obchodami dziesięciolecia współpracy przedstawiono bilans prac ¹⁵ .
12 II 2016	Spotkanie z premier Beatą Szydło w Berlinie	D. Woidke zwrócił uwagę, że podczas spotkania Partnerstwa Odry w styczniu 2016 roku zapoznał się przedstawicielami rządu B. Szydło w regionach i zadeklarował gotowość współpracy ¹⁶ .
26 II 2016	Komentarz D. Woidkego w sprawie decyzji Bundesratu na temat umowy o współpracy dotyczącej transportu kolejowego	Wyrażenie zadowolenia z powodu przyjęcia przez Bundesrat umowy między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o współpracy w dziedzinie komunikacji kolejowej przez polsko-niemiecką granicę państwową, sporządzona w Berlinie dnia 14 listopada 2012 roku ¹⁷ .
23 III 2016	Spotkanie z marszałek województwa lubuskiego Elżbietą Anną Polak w Poczdamie	Tematem spotkania była współpraca Brandenburgii z województwem lubuskim, wyrażono zadowolenie z powodu uruchomienia połączenia kolejowego między Zieloną Górą i Berlinem, a także między Krzyżem i Berlinem oraz pociągu do Wrocławia (tzw. pociągu do kultury) ¹⁸ .

1	2	3
22 IV 2016	Spotkanie z przewodniczącym Bundestratu Stanisławem Tillichem, marszałkiem Senatu Stanisławem Karzewskim i innymi senatorami w Berlinie	Podczas spotkania rozmawiano o poprawie połączeń kolejowych oraz zgłoszono potrzebę zorganizowania Polsko-Niemieckiego Szczytu Kolejowego ¹⁹ .
3 VI 2016	Wizyta służbowa Jakuba Skiby, koordynatora ds. współpracy polsko-niemieckiej oraz uczestnictwo w spotkaniu Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej	Spotkanie z J. Skibą miało na celu przygotowanie wizyty zaplanowanej na 22 czerwca 2016 roku w Berlinie. Wskazano na potrzebę rozwijania kontaktów społecznych; poprawy infrastruktury transportowej w obszarze przygranicznym ²⁰ .
14 VI 2016	25-lecie Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Warszawie	Wyrażenie poparcia dla realizacji polsko-niemieckich projektów przez młodzież, m.in. z zakresu kultury, sportu, ochrony środowiska, a także projektów przygotowujących do wykonywania zawodu ²¹ .
22 VI 2016	Polsko-niemieckie konsultacje rządowe	Agenda spotkania dotyczyła poprawy współpracy w dziedzinie transportu, nauzenia języka ojczystego, współpracy w zakresie ratownictwa, współpracy młodzieży (Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży – Jugendwerk), poprawy bezpieczeństwa. Zwrócono uwagę na znaczenie Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży. Odnotowano zwiększenie połączeń kolejowych („pociąg do kultury”, połączenia: Zielona Góra–Berlin; Warszawa –Berlin; poprawa połączenia między Wrocławiem i Dreznem. Wyrażono zadowolenie z powodu uchwalenia w 2013 roku przez Stałą Konferencję Ministrów ds. Kultury „strategii nauczania języka polskiego jako języka ojczystego”. Zwrócono uwagę, że Polsko-Niemiecka Komisja ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej powinna wypracować porozumienie o współpracy w dziedzinie ratownictwa. Podkreślono, że budżet Jugendwerku został powiększony o 1 mln euro. Zaznaczono potrzebę kontynuacji współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Współpraca polsko-niemiecka w polsko-niemieckim Centrum w Świecku została wskazana jako dobra praktyka. Podkreślono, że organizacja Światowych Dni Młodzieży w Krakowie oraz szczytu NATO w Krakowie powinny dać impuls do rozwijania współpracy ²² .

1	2	3
26 VII 2016	Wizyta D. Woidkego i J. Skiby w Świecku, dotycząca zacieśniania współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa.	Spotkanie dotyczyło zwalczania przestępczości w obszarze przygranicznym ²³ .
6 VII 2016	Wizyta w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu	D. Woidke spotkał się z gimnazjalistami niemieckimi, którzy przebywali na wycieczce w miejscu pamięci – Oświęcimiu. Zaznaczył, że w polityce RFN rozrachunek z historią II wojny światowej jest aktualny ²⁴ .
24 X 2016	Wizyta w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. W. Brandta we Wrocławiu	Polityk wygłosił wykład dotyczący wizji współpracy między Brandenburgią a województwem śląskim ²⁵ .
11 XI 2016	Pozytywna ocena decyzji Bundestagu o zwiększeniu środków na działalność Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży	D. Woidke postulował także zwiększenie finansowania współpracy młodzieży podczas polsko-niemieckich konsultacji rządowych. Decyzją Bundestagu finansowanie ze strony niemieckiej wynosić ma 6 mln euro (o 1 mln euro więcej) ²⁶ .
16 XI 2016	Uczestniczenie w konferencji Urzędu Spraw Zagranicznych i Rady Gmin i Regionów Europy	Podczas konferencji poruszono sprawy Polonii w Niemczech, zwłaszcza nauczania języka polskiego w RFN ²⁷ .
30 XI 2016	II Polsko-Niemiecki Szczyt Kolejowy	Spotkanie dotyczące połączeń dalekobieżnych z Berlina do Wrocławia i Szczecina odbyło się w Szczecinie ²⁸ .
2 XII 2016	Wręczenie nagrody Niemieckiej Centrali Turystyki	Dyplomata podkreślił znaczenie turystyki w rozwijaniu współpracy polsko-niemieckiej ²⁹ .
23 III 2017	Uczestniczenie w IV Kongresie Badań nad Polską	Poparcie spotkania firmowanego przez Niemiecki Instytut Kultury Polskiej w Darmstadt, Centrum Interdyscyplinarnych Studiów o Polsce na Uniwersytecie Europejskim Viadrina, Center B/ORDERS IN MOTION na Uniwersytecie Europejskim Viadrina oraz Polsko-Niemiecki Instytut Badawczy w Collegium Polonicum w Ślubicach ³⁰ .
31 V 2017	Polsko-Niemieckie Dni Mediów w Zielonej Górze	Imprezie stanowiącej forum wymiany poglądów na temat aktualnego stanu relacji polsko-niemieckich towarzyszyło motto: „Nowa polityczna rzeczywistość – skutki dla stosunków polsko-niemieckich” ³¹ .

1	2	3
1 VI 2017	Spotkanie premierów krajów związkowych z kanclerz Angelą Merkel	D. Woidke zaapelował o zwiększenie oferty nauczania języka polskiego w RFN dla Polaków żyjących w Niemczech oraz Niemców polskiego pochodzenia ³³ .
30 VII 2017	Wspólna podróż Dietmara Woidkego i prezydenta Wrocławia Rafała Dutkiewicza, w „pociągu do kultury” z Forst do Wrocławia	W podróży uczestniczył znany dziennikarz Uwe Rada, który moderował rozmowę między politykami ³³ .
1 IX 2017	Uczestniczenie wraz z ambasadorem RP w obchodach wybuchu I wojny światowej	Polityk zwrócił uwagę, że od 1966 roku w RFN 1 września obchodzony jest Dzień Sprzeciwu wobec Wojny ³⁴ .
10 XI 2017	Otwarcie XXVI Kongresu Towarzystw Polsko-Niemieckich w Poczdamie	D. Woidke poparł działalność czasopisma „Dialog”. Kongres odbywał się pod hasłem „Sąsiedztwo w centrum Europy”. W kongresie uczestniczyli m.in. ambasador RP w Niemczech Andrzej Przyłębski oraz członek zarządu województwa lubuskiego Tadeusz Jędrzejczak ³⁵ .
19 XII 2017	Uczestniczenie w spotkaniu Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki	Podczas spotkania D. Woidke zaapelował o rozwój współpracy naukowej ³⁶ .
14 II 2018	Poparcie dla planów budowy w Berlinie pomnika polskich ofiar III Rzeszy	D. Woidke podkreślił, że Niemcy ponoszą historyczną odpowiedzialność za zbrodnie nazizmu ³⁷ . Na temat budowy pomnika wypowiedzieli się wcześniej m.in. dyrektor Centrum im. W. Brandta Krzysztof Ruchniewicz, Rita Süßmuth, Wolfgang Thierse.
25 II 2018	Przyjęcie funkcji koordynatora ds. polsko-niemieckiej współpracy społecznej i transgranicznej	Nowy minister spraw zagranicznych RFN, Heiko Maas, powierzył funkcję koordynatora Dietmarowi Woidkemu ³⁸ .
13 IV 2018	Wizyta w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu	Otwarcie wystawy „Porządek i Zagłada – Policja w państwie narodowosocjalistycznym” ³⁹ .
28 V 2018	Pierwsze spotkanie z Renatą Szezech – nowo powołaną koordynator ds. polsko-niemieckiej współpracy przygranicznej i regionalnej w Berlinie	Ustalenie agendy prac. Uczestniczenie w Polsko-Niemieckim Dialogu Obywatelskim ⁴⁰ .

1	2	3
11 VI 2018	III Polsko-Niemiecki Szczyt Kolejowy	W Poczdamie z inicjatywy D. Woidke został podpisany List intencyjny rządu federalnego, krajów związkowych Berlin i Brandenburgia oraz Deutsche Bahn w sprawie rozbudowy trasy kolejowej z Berlin–Angermünde w kierunku Polski ⁴ .

¹ *Woidke zu Antrittsbesuch in Warschau*, „Lautsitzer Rundschau”, 24 lutego 2014.

² Woidke würdigt deutsch-polnisches Schülerprojekt, 7. März 2014, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/140306-D-PL-Zehdenick.html> (dostęp: 14 września 2017).

³ M. Wagińska-Marzec, *Forum Polsko-Niemieckie w 2014 roku*, „Przegląd Zachodni” 2014, nr 4, s. 293–299.

⁴ Dietmar Woidke lobt deutsch-polnische Forschungszusammenarbeit, 4. Dezember 2017, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/141203-D_POL_Wissenschaftsstaetigung.html (dostęp: 14 września 2017).

⁵ „Anliegen der Grenzregion ernst nehmen” – Woidke trifft Parlamentarier aus Deutschland und Polen, 25. März 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150325_DEU-POL-Parlamentarier.html (dostęp: 14 września 2017).

⁶ Koordinator Woidke bei den deutsch-polnischen Regierungskonsultationen in Warschau, 27. April 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150424_Regierungskonsultationen.html (dostęp: 13 września 2017).

⁷ Deutsch-polnische Zusammenarbeit: Woidke trifft Abgeordnete des Deutschen Bundestages, 7. Mai 2015, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150507--Bundestag.html> (dostęp: 13 września 2017).

⁸ Dietmar Woidke gratuliert Andrzej Duda, 25. Mai 2015, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150526-Praesidentschaftswahl.html> (dostęp: 13 września 2017).

⁹ „Grenzüberschreitendes Miteinander beispielhaft” – Dietmar Woidke beim 20. Oderlandmarsch, 24. Juni 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150624_Oderlandmarsch.html (dostęp: 13 września 2017).

¹⁰ Woidke wirbt für Breslau – Europäische Kulturhauptstadt 2016, 21. Juli 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150721_Breslau_Kulturhauptstadt.html (dostęp: 13 września 2017).

¹¹ Steinmeier und Woidke treffen polnischen Präsidenten Duda: „Zwischenmenschliche Kontakte vertiefen”, 28. August 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150828_Woidke_Duda.html (dostęp: 13 września 2017).

¹² Koordinator für deutsch-polnische Zusammenarbeit Woidke: „Deutsch-polnischer Bahngipfel mit konkreten Ergebnissen”, 11. September 2015, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2015/150911_DEU_POL_Bahngipfel.html (dostęp: 13 września 2017).

¹³ Woidke in Stettin beim Multinationalen Korps, 24. September 2015, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/150921-Woidke-MultiKorps.html> (dostęp: 12 września 2017).

¹⁴ Grenzvertrag legte Grundstein für heutige Partnerschaft, 13. Februar 2015, <http://brandenburg.de/cms/detail.php/bb1.c.423270.de> (dostęp: 12 września 2017).

¹⁵ Grußwort von Dietmar Woidke bei Eröffnung des Spitzentreffens der Oderpartnerschaft in Breslau, 27. Januar 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160127_Oderpartnerschaft.html (dostęp: 27 stycznia 2016).

¹⁶ Dietmar Woidke traf Ministerpräsidentin Beata Szydło in Berlin, 12. Februar 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160212-Ko-POL_Szydlo.html (dostęp: 13 września 2017)

- 17 Dietmar Woidke begrüßt Eisenbahnabkommen, 26. Februar 2016, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160226-Ko-POL-Eisenbahnabkommen.html> (dostęp: 13 września 2017).
- 18 „Gutnachbarschaftliche Beziehungen ausbauen” – Dietmar Woidke empfängt Marschallin von Lubuskie, 23. Marz 2017, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160324-Marschallin_Lubuskie.html (dostęp: 13 września 2017).
- 19 Treffen mit dem polnischen Senatsmarschall, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160422-Senatsmarschall.html> (dostęp: 12 września 2017).
- 20 Polnischer Deutschland-Koordinator zum Antrittsbesuch beim Koordinator für deutsch-polnische Zusammenarbeit Woidke, 3. Juni 2016, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2016/160603-Polnischer-Deutschland-Koordinator.html> (dostęp: 13 września 2017).
- 21 25 Jahre gute Nachbarschaft: Deutsch-polnisches Jubiläumsjahr in Berlin eröffnet, http://www.auswaertiges-amt.de/nm_582140/sid_AD68FF10F-D38449AEA2A7459D717DC51/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2016/160127_deu_pol_Jubil%C3%A4umsjahr_25_Jahre.html (dostęp: 12 września 2017).
- 22 Deutsch-Polnische Regierungskonsultationen: Regierungskordinatoren zufrieden mit dem Jubiläumsjahr Erscheinungsdatum 22. Juni 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2016/160622_KOPOL.html (dostęp: 13 września 2017).
- 23 Gemeinsam die Sicherheits-Zusammenarbeit voranbringen – Dietmar Woidke und Jakob Skiba in Świecko, 26. Juli 2016, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160726-DEU-POL-Sicherheitskooperation.html> (dostęp: 13 września 2017).
- 24 Dietmar Woidke gedenkt in Auschwitz der Opfer des Holocaust, 6. Juli 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/160706-KO-POL_Auschwitz.html (dostęp: 14 września 2017).
- 25 25 Jahre deutsch-polnische Nachbarschaft – Wo stehen wir? 24 X 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2016/161024-Ko-POL-Willy_Brandt_Lesung.html (dostęp: 13 października 2017).
- 26 Mehr Geld für Jugendaustausch mit Polen – Dietmar Woidke begrüßt Votum aus dem Bundestag, 11. November 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/161111-Ko-POL-D_POL_Jugendwerk.html (dostęp: 13 września 2017).
- 27 Deutsch-Polnische Konferenz und Empfang zu Ehren der polnischstämmigen Menschen in Deutschland mit Außenminister Steinmeier, 15. November 2016, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2016/161115-DEU-POL-Konferenz.html> (dostęp: 13 września 2017).
- 28 II Polsko-Niemiecki Szczyt Kolejowy, <https://mswia.gov.pl/pl/aktualnosci/15457.Polsko-Niemiecki-Szczyt-Kolejowy.html> (dostęp: 31 sierpnia 2018).
- 29 Woidke in Warschau: „reisen bildet” – Tourismus ein wichtiger Faktor der Verständigung zwischen Deutschen und Polen, 2. Dezember 2016, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/161202_Tourismus.html (dostęp: 14 września 2017).
- 30 Międzynarodowy kongres polonoznawczy w Slubicach, 15 marca 2017, <http://www.slubice24.pl/wiadomosci/aktualnosci/9990-miedzynarodowy-kongres-polonoznawczy> (dostęp: 14 września 2017).
- 31 Polsko-Niemieckie Dni Mediów, czyli: Jarosław Kurski, murzynek Bambo i całkowity brak porozumienia. [Relacja], 2 czerwca 2017, <https://wpolityce.pl/media/342534-polsko-niemieckie-dni-mediow-czyli-jaroslaw-kurski-murzynek-bambo-i-calkowity-brak-porozumienia-relacja> (dostęp: 15 września 2017).
- 32 Dietmar Woidke: Mehr Polnisch-Unterricht für in Deutschland lebende Polen, <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/170602-Polnisch-Unterricht.html> (dostęp: 18 września 2017).
- 33 Woidke mit Stadtpräsident Dutkiewicz im Kulturzug – Besuch der 10. World Games in Breslau, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Europa/Zusammenarbeit_Staaten/Polen/Aktuelles/170801_Woidke_Kulturzug.html (dostęp: 18 września 2017).

- ³⁴ Zum Antikriegstag 2017 – Woidke gedenkt Opfer des 2. Weltkriegs und mahnt zum Frieden, http://www.auswaertiges-amt.de/DE/AAmt/Koordinatoren/D-PL-Koordinator/Aktuell/170901-Antikriegstag_2017.html (dostęp: 18 września 2017).
- ³⁵ Obrady towarzystw niemiecko-polskich w Poczdamie. Premier Brandenburgii. „Staliśmy się przyjaciółmi”, 11 listopada 2017, <https://wpolityce.pl/swiat/366516-obrady-towarzystw-niemiecko-polskich-w-poczdamie-premier-brandenburgii-stalismy-sie-przyjaciolmi> (dostęp: 29 sierpnia 2018).
- ³⁶ Woidke würdigt deutsch-polnische Wissenschafts-Kooperationen: „Gerade in schwierigen Zeiten wichtig”, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/aamt/koordinatoren/deutsch-polnische-zusammenarbeit-node/-/1048156> (dostęp: 28 sierpnia 2018).
- ³⁷ Dietmar Woidke für Polen-Denkmal in Berlin: „Deutschland steht zu seiner historischen Verantwortung”, 14. Februar 2018, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/newsroom/-/1588984> (dostęp: 28 sierpnia 2018).
- ³⁸ Dietmar Woidke bleibt Koordinator: „Ich freue mich auf die weitere Zusammenarbeit mit Polen”, 25. März 2018, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/aamt/koordinatoren/deutsch-polnische-zusammenarbeit-node/woidke-verlaengerung-koordinator/1796854> (dostęp: 28 sierpnia 2018).
- ³⁹ Dietmar Woidke eröffnet in Auschwitz Ausstellung zu deutscher Polizei im NS-Staat: „Erinnerung ist Voraussetzung für Frieden”, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/aamt/koordinatoren/deutsch-polnische-zusammenarbeit-node/ausstellung-polizei-ns-staat/1992154> (dostęp: 28 sierpnia 2018).
- ⁴⁰ „Europa an Nahtstellen zusammenhalten” – Woidke vereinbart mit Deutschland-Koordinatorin Szezech konkrete Agenda, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/aamt/koordinatoren/deutsch-polnische-zusammenarbeit-node/-/2098494> (dostęp: 28 sierpnia 2018).
- ⁴¹ „Ma być szybciej, sprawniej i nowocześniej”, <https://www1.wdr.de/radio/cosmo/programm/sendungen/radio-po-polsku/polonia/polsko-niemiecki-szczyt-kolejowy-102.html> (dostęp: 31 sierpnia 2018).

Abstract

Coordinator for Polish-German Cooperation: the Activity of Dietmar Woidke

The article concerns the function of the coordinator for Polish-German social and border cooperation. It analyses the activity of the third politician appointed to perform these tasks – Dietmar Woidke – a social democrat and a leading politician in Brandenburg. His activity is compared to those of Gesine Schwan and Cornelia Pieper.

Keywords: Polish-German relations, coordination.